

Decadente villa's, en toch lief voor de natuur



Luxe en duurzaam tegelijk: huizenbezitters die met respect voor het milieu willen bouwen, hoeven geen genoegen te nemen met een koud, suf-ecohuis. De groene villa is helemaal van nu. 'We willen niet in een lemen hut wonen.'

tekst KIRSTEN HANNEMA foto's CHRISTIAAN DE BRUIJNE, ROBERT HOLDEN, PETER LIPTON

Dutch mountain. Huizen

Opdrachtgever Lucas Mol en Sanne Oomen
Architect Denieuwegeneratie

Dutch mountain is het eerste project van het architectenbureau Denieuwegeneratie. De villa ziet er van buiten uit als een begroeide berg die opgaat in het bos. Van binnen is het een flexibele loods met daarin, als los bouwpakket, een aantal kamers. De glazen achtergevel met houten luffel is het enige deel dat je van buiten ziet; deze gevel haalt zonnewarmte en licht het huis binnen. Het huis wordt verwarmd met een pelletketel en een leemkachel. Het heeft een CO₂-gestuurd ventilatiesysteem, levert elektriciteit via zonnepanelen op het dak en heeft een eigen, natuurlijk rioolsysteem. Verder is zo veel mogelijk gewerkt met lokale en gerecyclede materialen zoals larixhout uit het omringende bos, biofoam-isolatie (op basis van maïs), afgekeurde staalplaten en tweedehands wc-potten van Marktplaats.



LUCAS MOL EN SANNE OOMEN hadden een fantasie: een super-de-luxe villa op een mooie lap grond, met alles erop en eraan. Toen Mol (47, reclamemaker) en Oomen (32, architect) de documentaire *Afval is voedsel* hadden gezien, over het *cradle to cradle*-concept, raakten ze in de ban van dat idee. Cradle tot cradle gaat uit van de gedachte dat alle gebruikte materialen na een leven in het ene product, nuttig kunnen worden gebruikt in een ander product. Een ultieme vorm van recycling. En dus moest hun villa, toen ze eenmaal besloten hadden het bouw-

plan door te zetten, een echt groen droomhuis worden. Dat is het ook letterlijk. Dutch Mountain, zoals de villa heet die Oomen met haar eigen architectenbureau Denieuwegeneratie ontwierp, is ingegraven in de Gooise natuur. Als je aankomt over de weg door het bos zie je in eerste instantie alleen maar een woest begroeide berg. De enige aanwijzing dat het hier gaat om een menselijke nederzetting is de uitsnede die in de heuvel is gemaakt met roestige staalplaten. Daar is de voordeur. 'We wilden het landschap zo min mogelijk

kwaad doen, het huis moest opgaan in de omgeving', verklaart Oomen het idee om te wonen in een berg. Maar de grote verrassing wacht binnen, waar het huis zich ontpopt tot een enorme, metershoge loft met een glazen gevel op het zuiden. 'Het is eigenlijk een grote loods', legt Mol uit. 'Daar kun je in de toekomst alle kanten mee op. Er kan een soos in, een fietsenstalling voor mijn part. Zonder dat je hoeft te slopen.' In deze zonnige ruimte, met uitzicht over het bos, hebben Oomen en Mol een eclectisch interieur ontworpen van vooral tweedehands materialen. Het keukenmeubel is een oud slagersblok gemontereerd op vier parkprullenbakken - meteen een handig afvalscheidings-systeem. Het buffet is gemaakt van 'omakasten' uit de kringloopwinkel.



En als klapstuk staat tegen de muur naast de eettafel de oude Daimler V12 van Mol - nu een boekenkast. 'Gestorven voor de groene droom', lacht hij. Want als je cradle to cradle gaat, kun je moeilijk in zo'n benzineslurper blijven rijden. Dutch Mountain is weliswaar een eccentric gebouw, maar het staat niet

op zichzelf. Het 'groene' woonhuis is helemaal van nu. Niet toevallig werd dit jaar de duurzame Villa 4.0 in Naarden uitverkozen tot Gebouw van het Jaar, een prijs die de Bond van Nederlandse Architecten jaarlijks uitlooft. Villa 4.0, ontworpen door architect Dick van Gameren, is een radicaal verbouwde jarenzestigbungalow. Een

Duurzaamheid is voor de bewoners een leefstijl

jaar of wat geleden zou iedereen die de kavel met die lelijke bungalow gekocht had, hem direct hebben gesloopt. Maar van Gamerens opdrachtgever - een jong gezin - wilde een zo duurzaam mogelijk ontwerp. En dat begint met hergebruik, zo redeneerde de architect. Hij zag ook genoeg mogelijkheden. Opende de donkere bungalow naar het omliggende landschap. Voorzag de gevels en het dak van een dik isolatiepakket. Het interieur werd helemaal onder handen genomen. En natuurlijk kreeg het huis, nu strak witgestuukt en met veel glas, energiezuinige installaties. De metamorfose is compleet. Voor de bewoners van Villa 4.0 en de Dutch Mountain is duurzaamheid niet iets dat je toevoegt aan je leven zoals een Toyota Prius. Het is een levensstijl. Een levensstijl die sinds Al Gore's *An inconvenient truth* door



Bridge.house, Zelhem

Opdrachtgever Bas en Elizabeth Wiersma

Architect 123DV Moderne Villa's

Het Bridge House ligt op het duurzaam aangelegde landgoed Heemheuvel in het Gelderse Zelhem. Een eis van de gemeente was dat het land 'verschraakt' zou worden zodat er weer heel kan groeien. Daarom is er 15.000 m³ grond afgegraven, die vervolgens is gebruikt in de heuvel waarop het huis is gebouwd. Op het landgoed zijn zeventienduizend boompjes geplant en duizend rododendrons. Een deel van het land wordt gebruikt door een biologische boer. Het voormalige gemeentewembad op het terrein is opgezaagd zodat het deel kan worden van de natuur.



veel mensen wordt omarmd. Het is een stijl van leven die niets meer te maken heeft met 'afzien' in een huis met de thermostaat op 16 graden, of met suffe eco-huizen. Het gaat om doen wat je wilt, zonder de natuur daarbij te schaden. Sanne Oomen. 'Wij wilden *back to basic*, maar dat betekent niet dat we willen wonen in een lemen hut. We wilden een groot huis, voorzien van alle luxe en comfort.' Het klinkt tegenstrijdig: decadente villa, prima voor het milieu. Maar met alle nieuwe technologieën en materialen die de afgelopen jaren op de markt zijn gebracht en met een slim architectonisch ontwerp is er veel meer mogelijk dan je zou denken. De jonge Deense ster-architect Bjarke Ingels heeft een naam bedacht voor deze aanpak: *hedonistic sustainability*. In-

gels' idee is dat duurzaamheid geen last is, maar het leven juist aangener kan maken. Een voorbeeld is de afval- en energiecentrale die hij ontwierp in Kopenhagen; het dak van deze milieuvriendelijke centrale fungeert ook als skihelling. In het ontwerp voor de energieneutrale Dutch Mountain - 's winters een perfecte slechelling voor kinderen - herken je eenzelfde optimistische benadering. Neem een detail als het trapje naar de zitkamer, gemaakt van een partij afgekeurde skateboards. Helemaal cradle to cradle, prachtig om te zien en veel leuker dan een gewone trap. Er is ook een praktisch argument om duurzaam te bouwen: het bespaart geld. 'Ik ben ervan overtuigd dat energie alleen maar duurder wordt. Dus moet je natuurlijke bronnen gebrui-

ken,' zegt Bas Wiersma (64). Samen met zijn vrouw Elizabeth liet hij op hun landgoed Heemheuvel in de Achterhoek het Bridge House bouwen, een minimalistisch autarkisch huis dat als een brug op twee groene heuvels ligt, midden in de natuur. Voor een traditioneel huis van dit formaat (800 m²) zou je wel 600 euro per maand kwijt zijn aan de energierekening, schat Wiersma. Maar dankzij alle energiebesparende maatregelen ontvangt het echtpaar nu elke maand honderd euro.

EEN WEEK DOUCHEN

Je moet het kostenplaatje overigens wel bekijken over een lange termijn; Wiersma investeerde 70.000 euro in installaties. Op het dak liggen 45 zonnepanelen en zonnecollectoren die water verwarmen dat naar een 2.000 liter groot opslagvat gaat. 'Daar kun je wel een week van douchen', weet Wiersma. Het huis beschikt over een eigen waterbron, heeft een natuurlijk rioleringsstelsel en voor verwarming en koeling wordt aardwarmte gebruikt. Zodoende was enkel een aansluiting op het elektriciteitsnet nodig. 'Groen' was voor Wiersma trouwens geen vooropgesteld doel; de woning

moest vooral 'gerieflijk' zijn. Wat ze vroegen aan 123DV architecten is een spraakmakend, eigentijds ontwerp met veel licht, strakke vormen en toch een huiselijk gevoel. Maar in zijn achterhoofd was Wiersma wel bezig met hoe het duurzamer kon. Hoe meer hij zich erin verdiepte, hoe meer lol hij erin kreeg. Zo heeft hij eindeloos gezocht naar glas dat tegelijkertijd als zonwering dient. Uiteindelijk kwam hij op internet *heat mirror*-glas tegen dat gebruikt wordt in de ruimtevaart. Dat zit nu in de ramen. Nog zo iets; de verlichting. 'Kijk, wijst Wiersma enthousiast naar de spotjes in de keukens. 'Met een power-led van 4 watt krijg je net zoveel en net zo mooi licht als met een gloeilamp van 40 watt. Toen ik dat wist heb ik besloten dat er alleen nog maar leds het huis in komen.'

Hoe meer je leert en weet over duurzaam bouwen, hoe enthousiaster je wordt - dat is ook de ervaring van Eu-

'Als je de bomen en de herten ziet, voel je dat je voorzichtig moet zijn'

genie Vermeulen (44) en Paul de Ruiter (47). Eindeloos hebben ze gespeurd naar het perfecte hout voor de garage van hun moderne villa in Bloemendaal, ontworpen door architect (en naamgenoot) Paul de Ruiter. Uiteindelijk vonden ze het bij een sloopbedrijf in Limburg: een oud schip dat ze in zijn geheel hebben opgekocht. Zo ging het ook met de zonnepanelen en de warmtepomp; zelf uitgezocht en geregeld.

REGENWATEROPVANG

Die installaties zien De Ruiter en Vermeulen trouwens niet als een uitgesproken keuze voor duurzaamheid. 'Wij zijn geen *eco-warriors*. Maar we denken wel toekomstgericht', zegt De Ruiter. 'Het is toch niet meer dan logisch dat als je nieuw bouwt, je de technieken die beschikbaar zijn ook wilt gebruiken. Als je het kunt betalen natuurlijk. De regenwateropvang hebben we daarom geskipt.'

Het is de plek die De Ruiter en Vermeulen overtuigde om een 'groene' villa te bouwen. Ze waren op slag verliefd toen ze de bouwkaft in het beschermde duingebied zagen. Vermeulen: 'De rust, de bomen, de herten die 's avonds voorbij lopen. Als je dat ziet, voel je dat je voorzichtig moet zijn; het landschap wilden we zo veel mogelijk sparen.' Daarom is ook dit huis aan de voorzijde ingegraven, terwijl het aan de achterkant als een doosje van hout (uiteraard met fsc-keurmerk) en glas uit de grond steekt. In het hart van het huis bedacht de ar-



'We wilden niet werken met allemaal bewezen technieken, het project was een soort testcase'

chitect een patio waardoor in alle ruimtes veel licht binnenvalt en je vanuit de kamers spannende doorkijkjes hebt. Favoriete plek is de zitkamer op de verdieping, met een grote hoekbank bij de haard en enorme glazen ramen die weids uitzicht bieden over de omgeving. 'Vooral als het

Villa Vermeulen, Bloemendaal

Oopdrachtgever Paul de Ruiter en Eugenie Vermeulen

Architect Architectenbureau Paul de Ruiter

Villa Vermeulen is ontworpen als een minimalistische woning die verdwijnt in het landschap. Het grootste deel van de 470 m² grote woning ligt ondergronds en onder een groen dak. Het zichtbare deel van het huis is gemaakt van glas en verduurzaamd hout; op het dak van dit gedeelte liggen zonnepanelen. Het huis heeft een gebalanceerd ventilatiesysteem, wordt verwarmd en gekoeld door middel van een warmte-koudepomp en de douche heeft een warmteterugwinningssysteem. Al het gebruikte hout heeft een FSC-keurmerk.

stormt is het gaaf om daar te zitten, dan is het net alsof je in de storm zit.' Je één voelen met de elementen, in een uiterst comfortabel en mooi huis. Dat is milieubewust wonen anno 2012. Voor Lucas Mol en Sanne Oomen was het een hele zoektocht om de juiste balans te vinden, tussen hedonisme en duurzaamheid, tussen architectuur en natuur. Oomen: 'We wilden niet werken met allemaal bewezen technieken; het project was ook een soort testcase. We hebben gezocht naar wat voor ons werkt en hoe we zoveel mogelijk konden samenwerken met de plek en de materialen.'